

PÄÄTÄIT – miten pääsen niistä eroon

Tartunta saadaan yleensä suorassa kontaktissa päästä päähän

Täi siirtyy yleensä suoraan päästä toiseen, esim. lasten leikkiessä päät lähemmäksi. Hiusten kanssa kosketuksissa olevien materiaalien, kuten kampojen, hiusharjojen, pyyheliinojen, hiuslenkkien tai päähineiden välityksellä tarttuminen voi olla mahdollista, mutta ei niin yleistä. Täitartunta ei johdu hygienian puutteesta, eikä ympäristön tai hiusten puhtaus vaikuta siihen.

Kampaaminen täikammalla paras keino todeta tartunta

Useimmiten täit aiheuttavat pään kutinaa, mutta ei kaikille, siksi kaikkien perheenjäsenten ja muiden läheisessä kontaktissa olevien tulee tarkistaa tilanne omalta kohdaltaan. Tartunta havaitaan parhaiten kampaamalla kuivia tai kosteita (hoitoaineella käsiteltyjä) hiuksia alla olevien ohjeiden mukaisesti. Täikampoja saa ostaa apteekista. Vastuu tartunnan toteamisesta ja hoitamisesta on kodeilla.

Märkäkampaaminen

- Hiukset kastellaan vedellä ja kuivataan sen jälkeen kevyesti pyyhkeellä.
- Hiuksiin levitetään hoitoainetta, joka tekee ne helpoiksi kammata.
- Takut kammataan pois tukevapiikkisellä harjalla tai kammalla.
- Hiukset kammataan taakse ja jakaus tehdään keskelle päälakea.
- Kampaaminen täikammalla aloitetaan edestä otsan kohdalta ja edetään suortuva kerrallaan kofti niskaa.
- Kunkin suortuvan kampaaminen aloitetaan tyvestä ja edetään päänahkaa pitkin hiusten latvaosiin saakka.
- Jokaisen tarkastetun suortuvan jälkeen täikampa pyyhkäistään talouspaperiin ja katsotaan kirkkaassa valaistuksessa, jääkö kampaan tai talouspaperiin päätäitä. Tarvittaessa apuna voi käyttää suurennuslasia.
- Tarkastettu suortuva siirretään sivuun. Näin edetään järjestelmällisesti suortuva kerrallaan, kunnes on kammattu puoli päätä otsasta niskaan. Sen jälkeen kammataan toinen puoli samalla tavalla.

Kuivakampaaminen

- Tutkittava istuu kumartuneena pöydän ääreen kyynärvarsiinsa nojaten. Hiukset roikkuvat eteen.
- Pöydälle asetetaan valkoinen paperi.
- Hiukset selvitetään tavallisella kammalla tai hiusharjalla.
- Varsinainen tarkastaminen aloitetaan täikammalla jommalta kummalta sivulta.
- Hiuksia kammataan täikammalla niskasta otsalle hiusrajaan ja siitä alas suortuvan päähän saakka.
- Tutkitaan kirkkaassa valaistuksessa, onko pöydällä olevalle paperille putoillut päätäitä. Tarvittaessa apuna voi käyttää suurennuslasia.

Video kampaamisesta:
<http://www.vakehyva.fi>
hakusana: päätäi video

Päätäitartunta on varma, jos hiuksista löytyy yksikin elävä päätäi

Täiden munat ovat yleensä myös merkki tartunnasta. On kuitenkin hyvä muistaa, että täin kuolleita munia jää usein hiuksiin hoitojen jälkeenkin.

Vain tartunnan saaneet hoidetaan, hoitovalmisteita saa ostaa apteekista

Kaikille perheenjäsenille on tehtävä täitarkastus (=hiusten kampaaminen täikammalla), mutta häätöhoito annetaan vain niille, jotka ovat saaneet tartunnan. Kaikki tartunnan saaneet tulisi hoitaa samanaikaisesti ja mieluiten vielä saman päivän aikana. Varmuuden vuoksi annettavista tai ennalta ehkäisevistä hoidoista ei ole hyötyä.

Apteekista on saatavissa useita eri valmisteita, joista osa on tehokkaita, osan tehosta ei ole varmuutta; näistä dimetikonia sisältävät tuotteet tehoavat varmimmin. Perinteiset lääke-shampoot (Prioderm® ja Nix®) ovat yleensä tehokkaita, mutta täiden vastustuskyky niitäkin kohtaan on lisääntynyt.

Hoito toistetaan valmisteesta riippumatta 7 - 10 vuorokauden kuluttua, kampaaminen edelleen tärkeää

Ensimmäinen hoitokerta ei välttämättä tuhoa kaikkia päätäin munia, joten on mahdollista, että eloon jääneistä munista kuoriutuu lisää täitä. Munat kuoriutuvat 10 päivän kuluessa munimisesta, ja kampaaminen täikammalla vähintään joka toinen päivä tämän ajan voi hoitaa tartunnan. Jos eläviä täitä ei toisen hoitokerran jälkeen löydy, on hoito onnistunut, vaikka hiuksissa olisi vielä täin munia. Jos eläviä täitä löytyy, on hoito uusittava, mutta tällä kertaa käytetään jotain muuta valmistetta. Kampaamista kannattaa jatkaa viikon välein muutaman viikon ajan.

Poissaoloa koulusta tai päivähoidosta ei tarvita

Päätäitartunta ei anna aiheutta lapsen eristämiseksi päivähoidosta tai koulusta, eikä lasta tarvitse lähettää kotiin kesken päivän. Lapsi voi palata päivähoitoon tai kouluun ensimmäisen hoitokäsittelyn jälkeen.

Ylenmääräinen siivoaminen ei ole tarpeellista

Ihmiskehon ulkopuolella päätäi menettää tartuttamiskykynsä viimeistään 1-2 vuorokaudessa, joten kotona tai päiväkodissa ei ole tarvetta ylenmääräiselle siivoamiselle. Lähinnä tulee huolehtia hiusten kanssa tekemisiin joutuvan materiaalin puhtaudesta.

- Täitartunnan saaneen hiusten kanssa kosketuksissa oleva materiaali (hiusharjat, kammat, hiusten kuivaamiseen käytetyt pyyhkeet, päähineet jne.) poistetaan käytöstä kahden vuorokauden ajaksi tai puhdistetaan päivittäin: harjat ja kammat upotetaan kuumaan (+60°C) veteen 30 sekunnin ajaksi. Konepestävälle materiaalille riittää tavallinen konepesu.
- Tyynyliinat vaihdetaan molempien hoitokertojen jälkeen.
- Muiden vaatteiden, vuodevaatteiden, huonekalujen, mattojen, auton sisätilojen ym. puhdistaminen ei ole tarpeellista
- Kotia ei tarvitse käsitellä hyönteismyrkyillä

Lisää tietoa päätäistä:

Päätäit ovat 1 - 4 mm mittaisia, läpikuultavan harmahtavia, siivettäviä hyönteisiä, jotka liikkuvat hiuksissa melko nopeasti. Juuri verta imenyt täi on väriltään punertavan ruskea. Täi ei pompi tai lennä, eikä se juurikaan kykene liikkumaan karvattomilla ja sileillä pinoilla. Liikkuakseen se tarvitsee ympärilleen vähintään 5mm pituisia hiuksia.

Täit eivät poistu hiuksista itsestään, vaan lisääntyvät hoitamattomina. Ne käyttävät ravinnokseen ihmisverta ja elävät noin kuukauden. Tänä aikana naaras munii 100 - 300 munaa, joista uusi sukupolvi kuoriutuu noin 7 vuorokauden kuluessa. Ihmiskehon ulkopuolella päätäi elää korkeintaan 1 - 2 vuorokautta, mutta menettää lisääntymiskykynsä jo paljon aiemmin.

Täin munat eli saivareet erottuvat hiuksista soikeina, kuulakkaina, mannaryyniä muistuttavina nystyinä. Kooltaan ne ovat silmin juuri ja juuri havaittavia, noin 0,8 mm pituisia. Sormenpäiden välissä hiusta vedettäessä tuntuu pieni epätasaisuus, joka on tiukasti kiinni hiuksessa. Helpoiten täin munat löytyvät korvien takaa, niskahiuksista ja myös otsatukasta. Elävät munat ovat yleensä alle 6 mm etäisyydellä hiuspohjasta. Täin kuoriutuessa tyhjät munankuoret jäävät kiinni hiuksiin ja hiusten kasvaessa kuoret tulevat paremmin näkyviin. Munan sijainnista voi siten päätellä, onko kyseessä elävä vai kuollut muna tai tyhjä munan kuori.

Lähteet: Kansallinen päätäiasiantuntijaryhmä